

Yirminci Söz'ün başındaki ayetlerin meallerini verip kısaca izah eder misiniz?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقْرَةً

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً

Âyetlerin mealleri:

Birinci Ayet:

“Melaikeye 'Âdem için secde edin.' dediğimizde İblis hariç hepsi (derhâl) secde ettiler...” (Bakara, 2/34)

Ayetin devamı: **“O, bundan kaçındı, kibrine yediremedi ve kâfirlerden oldu.”**

İkinci Ayet:

“...Allah size bir sığır kesmenizi emrediyor...” (Bakara, 2/67)

Üçüncü Ayet:

“Sonra, bütün bunların ardından kalbiniz yine katılaştı. Sanki taş kesildi, hatta taştan da katılaştı...” (Bakara, 2/74)

Birinci ayetin kısa bir açıklaması:

Bu surenin 30. ayet-i kerimesinde şöyle buyruluyor:

“Hani (hatırla ki), Rabbin meleklerle, **‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’** demişti. Onlar, **‘Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamdederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.’** demişler, Allah da **‘Ben sizin bilmediğinizi bilirim.’** demişti.”

“Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.” ifadesine, tefsirlerde **“Mahlûkatım üzerinde birtakım tasarruflara sahip olacak birini yaratacağım.”**, **“Benim hükümlerimi benim namıma icra edecek ve benim kanunlarımı tatbika memur olacak bir canlı yaratacağım.”** gibi manalar verilmektedir.

[Mesnevî-i Nuriye](#)’de geçen şu ifadeler, bu hilafetin, tefekkür boyutuyla bütün kâinatı içine aldığına işaret ediyor:

“Hatta sema-i dünyada dahi aklıyla çalışıyor ve küçüklüğüyle, zafiyetiyle beraber hârîka tasarrufat-ı acibesıyla eşref-i mahlûkat ünvanını almıştır.”

Meleklerle verilen secde emrinin **“hürmet, tazim ve itaat secdesi”** olduğu beyan edilmiştir. Melekler nurani varlıklar olduğundan, onların secdesini bizim secdemiz gibi düşünemeyiz. Ancak, meleklerin muhtelif şekillere girebilen varlıklar oldukları dikkate alındığında, bunun insanların secdesine benzer bir secde olması da ihtimalden uzak değildir.

İblis, yani şeytan, **“Ben ondan daha üstünüm. Onu topraktan yarattın beni ateşten.”** (*Sad*, 38/76) diyerek bu emre itaat etmemiştir.

Âyetten açıkça anlaşıldığı gibi, şeytan ateşten yaratılmıştır ve cin taifesindedir. Yine, bu ayetten “cinlerin de insanlar gibi imtihana tabi oldukları ve bu imtihanın bir gereği olarak İlâhî emirleri dinleyip dinlememe konusunda serbest bırakıldıkları” anlaşılıyor.

Ayetin sonundaki **“kane”** kelimesine iki ayrı mana verilmiştir: Birisi **“oldu”**, diğeri ise **“idi.”** Buna göre, bu son kısmın manası **“(İblis böylece) kâfirlerden oldu.”** veya **“(İblis zâten) kâfirlerden idi.”** şeklinde olur.

Birinci manaya göre, İblis kibirlenerek secde emrine itaat etmemekle küfre girmiştir. İkinci manaya göre ise, İblis cin taifesinin inanmayan kısmındandı, ancak bu küfrünü, secde emrini reddetmekle açığa vurmuş oldu.

İkinci âyetin kısa açıklaması:

Ayetin tamamının meali:

“Hani (hatırla ki) Musa, kavmine **‘Allah, size bir sığır kesmenizi emrediyor.’** demişti. Onlar da **‘Sen bizimle eğleniyor musun?’** demişlerdi. Musa, **‘Kendini bilmez cahillerden olmaktan Allah’a sığınırım.’** demişti.” (Bakara, 2/67)

İnek kesme emrinin o gün için ne kadar önemli ve bunun yerine getirilmesinin de ne kadar güç olduğunu anlamak için, hayalen o günlere gitmek gerekiyor.

Mısır’da Firavun’un hâkimiyeti bütün şiddetiyle sürmekte ve inek mukaddes addedilmektedir. Mısırlıların ineğe taptıkları böyle bir ortamda Benî İsrail, ineğin kurban edilebileceğine ihtimal verecek halde değillerdir. Çünkü sığır kesmek, bir bakıma Firavun’a ve ordularına meydan okumak demektir. Böyle bir emrin verilmesini hiç beklememiş olacaklar ki, ayetin devamında buyurulduğu gibi, Hz. Musa’ya; **“Sen bizimle eğleniyor musun?”** demişlerdi. Hz. Musa (as) da onların bu sözlerine; **“Kendini bilmez cahillerden olmaktan Allah’a sığınırım.”** diye karşılık vermişti.

İnek kesme emrindeki temel hikmet, bakarperestliği yani ineğe tapma inancını ortadan kaldırmaktır.

Öte yandan, bu hadiseden almamız gereken ehemmiyetli bir ders de İlâhî emirleri **“Neden ve niçin?”** yollu sorulara girmeden hemen yerine getirmektir. İlâhî emri hemen yerine getirmek yerine, ineğin rengini ve sair özelliklerini sormaları, onları emre uymama tehlikesinin eşğine getirmiştir.

Yetmiş Birinci ayette bu konu şöyle nazara veriliyor:

“ ... Nihâyet onu boğazladılar. Az kalsın yapmayacaklardı.”

Onlara mutlak olarak, yani herhangi bir kayıt konulmadan ve hiçbir özellik istenmeksizin bir inek kesmeleri emredilmişti. Onlar ise, böyle bir emri akıllarına sığdıramadılar ve birtakım sorular sormaya başladılar. İneğin özellikleri hakkında Hz. Musa’dan (as.) bilgi istediler. Bunda, ineği kesmekle başlarına gelecek sıkıntılardan korkmalarının da hissesi vardı. Sanki bu sorularla, onu kesmek istemez gibi bir tavır sergilediler. Sonunda kendilerini sıkıntıya soktular ve büyük bir bedel ödemek zorunda kaldılar. Bir rivayette ineğin derisi dolusunca altın ödediler.

Bu hadisenin çok önemli bir hikmeti de Benî İsrail’e, öldükten sonra dirilme hakkında tesirli bir ders vermektir. Sonraki ayetlerde bu konu şöyle haber veriliyor:

“Hani, bir kimseyi öldürmüştünüz de suçu birbirinizin üstüne atmıştınız. Hâlbuki Allah, gizlemekte olduğunuzu ortaya çıkaracaktı. 'Sığırın bir parçası ile öldürülene vurun.' dedik. (Denileni yaptılar ve ölü dirildi.) İşte, Allah ölüleri böyle diriltir, düşünesiniz diye mucizelerini de size böyle gösterir.” (Bakara, 2/72 ve 73)

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şu bilgi veriliyor:

Çok zengin ve ihtiyar bir adamın bir tek oğlu ve yeğenleri vardı. Yeğenleri ihtiyarın servetine konmak için oğlunu gizlice öldürdüler ve suçu başkalarına atmak için de zoraki ağlamaya, bağırıp çağırmaya başladılar. Haksız yere suçladıkları bir şahıs Hz. Musa'ya müracaat ederek katilin bulunması için Rabbine dua etmesini istedi. Ayette haber verildiği gibi, kesilen sığırın bir parçasını ölen kişiye vurduklarında, o ölmüş adam konuşmaya başladı ve gerçek katili haber verdi.

Üçüncü ayetin kısa açıklaması:

“Sonra bunun ardından kalpleriniz yine katılaştı; taş gibi, hatta daha katı oldu...” (Bakara, 2/74)

Bu ayet-i kerimede katilin ortaya çıkması hadisesine işaret ediliyor ve bu açık mucizeye rağmen, doğru yola gelmedikleri için de onların kalplerinin taşlardan daha katı olduğu bildiriliyor.